

Az európai szociálpártner-szervezetek reprezentativitása: Sporttevékenység és aktív pihenés ágazata

Összefoglaló

Bevezetés

E tanulmány a sporttevékenység és aktív pihenés ágazatában folyó szociális párbeszéd ösztönzéséhez szükséges információkat ismerteti. Az Európai Munkaügyi Kapcsolatok Megfigyelőközpontja (EIRO) által az Európai Bizottság felkérésére a reprezentativitás témakörében készített tanulmányorozat célja, hogy feltérképezze azokat a reprezentatív szociálpártner-szövetségeket, amelyekkel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) rendelkezései értelmében konzultációt kell folytatni. A tanulmány a sporttevékenység és aktív pihenés ágazat érintett nemzeti szociálpártner-szervezeteit felülről lefelé haladó (az európai tagszervezetek tagjainak felsorolása), illetve letről felfelé építkező módszerrel keresi meg, az Európai Munkakapcsolati Figyelő (EIRO) nemzeti kapcsolattartói segítségével.

Az európai szociális párbeszéd hatékonysága az ágazat releváns tagállami szereplőinek reprezentativitásától függ, ugyanis az európai szociális párbeszédben csak kellőképpen reprezentatív szövetségek vehetnek részt.

Egy tagállami szövetség akkor tekinthető releváns ágazati érdekszövetségnek, ha megfelel a következő kritériumoknak:

- a szövetség szakterülete az adott ágazathoz kapcsolódik;
- a szövetség rendszeresen részt vesz az ágazati szintű kollektív tárgyalásokban, és/vagy tagja valamely releváns európai érdekszövetségnek.

Egy európai szövetséget akkor tekintünk releváns ágazati érdekszövetségnek, ha szerepel a Bizottság által összeállított, azokat az érdekszervezeteket felsoroló listán, amelyekkel az EUMSZ 154. cikke szerint az adott ágazat nevében konzultációt folytatnak, és/vagy részt vesz az ágazati európai szociális párbeszédben és/vagy konzultációt kért a 154. cikk szerint.

Az ágazat meghatározása

Ebben a tanulmányban a sporttevékenység és aktív pihenés ágazatát az „uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere” (NACE Rev. 2) szerint definiáljuk annak érdekében, hogy a megállapítások az egyes országok között összehasonlíthatók legyenek. Ez az ágazat konkrétan a NACE R 93.1-es (sporttevékenység) kódja alatt szerepel, de az R 93.2-es kód (egyéb szórakoztatás, szabadidős tevékenység) már kívül esik a hatókörén.

Gazdasági háttér

Az európai sporttevékenység és aktív pihenés ágazatának három fő területe van: a szabadidősport, a versenysport és az aktív pihenés. Bár megbízható adatok nincsenek, a sporttevékenységek diverzifikálódása, a pihenési ágazat fejlődése, valamint a sport globalizálódása, professzionalizálódása és kommercializálódása miatt a sport és az aktív pihenés évek óta kétségkívül dinamikus, gyorsan növekvő területnek számít.

Az ágazatra ugyanakkor jellemző a nagyarányú szervezeti széttagozottság, ami az ipar mindkét oldalán, országos és európai szinten egyaránt megfigyelhető. Ez abból ered, hogy a különféle tevékenységek hagyományosan nagyon eltérő szervezeti struktúrákon alapulnak. Ahol vannak nemzeti szociálpártner-szervezetek az ágazaton belül, jellemzően a szervezettségnek viszonylag alacsony szintjét mutatják, mivel a sportmozgalom a nonprofit szervezetekben és az önkéntességben gyökerezik. A professzionalizálódás mindazonáltal megnövelte a formális munkakapcsolati struktúrák iránti igényt.

A foglalkoztatás jellemzői

Az ágazat a foglalkoztatást tekintve nem túl nagy, az összesített foglalkoztatás részaránya Írország, Málta és az Egyesült Királyság kivételével minden országban 1% alatt van. Az Egyesült Királyság helyzete kivételes: az ágazatban több mint 400 000 fő áll fizetett foglalkoztatásban. Az Eurostat adatai szerint (2011 második negyedév) a sporttevékenység és aktív pihenés ágazata az EU területén körülbelül 1,44 millió embert foglalkoztatott.

A közelmúlt fejleményei

Az ágazatok többségével ellentétben a gazdasági válság csak kismértékben ütött vissza az ágazati munkaerőpiacára. Néhány országot viszont (Ausztria, Bulgária, Franciaország, Görögország, Luxemburg, Hollandia, Szlovénia és Svédország) súlyosabban érintettek a profi sport magánforrásból való szponzorálásának lefaragásai, más országokban pedig (Magyarország és Írország) a sportra fordított kormányzati finanszírozásban tapasztalt jelentős visszaesést.

Nemzeti szintű érdekképviselő

Szakszervezetek

Tekintettel a sport világának országos szinten is összetett, sokoldalú szervezeti struktúráira, az európai szintű ágazati munkavállalói képviselők nemzeti tagszervezetei közül nem mindegyiket lehet valódi szakszervezetnek tekinteni. A tagszervezetek némelyike valójában olyan hibrid szervezet, amely a munkakapcsolatok szereplői helyett gyakran inkább a sportszabályok felett őrködik.

A vizsgált 27 országból négy kivétellel (Cseh Köztársaság, Észtország, Lettország és Szlovákia) mindegyikben volt legalább egy ágazati szakszervezet. Az érintett szakszervezetek mérete Európa-szerte nagyon változó: a németországi ver.di több mint 2,2 millió tagot számlál (nemcsak ebből az ágazatból), ezzel szemben a litvániai SPS-nek csak 60 tagja van. Összesen 91 ágazati szakszervezet teljesítette a reprezentativitást vizsgáló tanulmányban meghatározott követelményeket.

A szakszervezetek nagyjából 35%-a a területükhöz tartozó aktív dolgozók 70%-át vagy nagyobb részét képviseli; körülbelül 12%-uk kevesebb mint 15%-ot; durván 28%-nál pedig a potenciális aktív tagok 15–50%-a között mozog a szervezettség. Ezek az eredmények azt jelzik, hogy az ágazati szakszervezetek összesített területi szervezettsége jellemzően viszonylag magas.

Munkáltatói szervezetek

A felmérés 20 országban összesen 83 ágazati munkáltatói szervezetet térképezett fel. Cipruson, a Cseh Köztársaságban, Észtországban, Litvániában, Luxemburgban, Máltán és Szlovákiában nem volt olyan ágazati munkáltatói szervezet, amely a tanulmányba való bekerülés két kritériuma közül legalább az egyiknek megfelelt volna. Öt országban csak egy ilyen szervezet működik, ami azt jelzi, hogy a munkáltatói oldalon a szakszervezeti oldalhoz hasonlóan a pluralista szervezeti rendszerek a jellemzőek. 12 országban lehetett legalább egy olyan szervezetet találni, amely nem vesz részt a kollektív tárgyalásokban: ezek csak azért minősülnek szociálispartner-szervezetnek, mert a tanulmányban vizsgált európai szintű ágazati munkáltatói szervezetek közül egynek vagy többnek a tagjai.

Kollektív tárgyalások

Mivel az ágazati szervezeti felépítése összetett, és sok országban nincsenek erős, stabilan működő ágazati szociális partnerek, a munkakapcsolatok fejlettsége a tagállamokban jellemzően viszonylag alacsony szintű. A vonatkozó adatokkal rendelkező 20 ország közül ötben (Belgium, Franciaország, Olaszország, Románia és Spanyolország) tapasztaltak 90%-ot meghaladó részvételi arányt az ágazati kollektív tárgyalásokban, két országban (Finnország és Svédország) közepes szinteket mértek, a többi országból viszont alacsony vagy nagyon alacsony szintű részvételt jeleztek.

Európai szintű érdekképviselő

A sporttevékenység és aktív pihenés ágazatából a munkavállalókat képviselő UNI-Europa Sport, EU Athletes és FIFPro, valamint a munkáltatókat képviselő EASE, EHFA, EC-OE, EPFL és ECA azok az Európai Bizottság listáján szociálispartner-szervezetként szereplő szervezetek, amelyekkel az EUMSZ 154. cikke értelmében konzultációt kell folytatni.

A listán szereplő szakszervezetek körülbelül 40%-a az UNI-Europa Sport közvetlen tagszervezete. Az EU Athletes és a FIFPro 21, illetve 20 közvetlen tagot számlálnak, amivel általában lefedik a legnagyobb tagállamokat az ezekből az országokból származó szakszervezetek tagsága révén. E tekintetben a leglátványosabb kivétel Németország, amely semmilyen módon nem kötődik a FIFPro-hoz. Az UNI-Europa Sport, az EU Athletes és a FIFPro kivételével az európai szervezetek az ágazati szakszervezetekből és az országokból is viszonylag nagy részt képviselnek.

A legtöbb munkáltatói szervezet az EASE, az EHFA, az EC-OE, az EPFL és az ECA tagszervezete. Egy másik európai szervezet, a három országra kiterjedő UEFA részt vesz a meglévő ágazati szociális párbeszéd bizottságban a hivatásos labdarúgás ágazatában. Mivel azonban nem tekinti magát munkáltatói képviselőnek vagy a munkakapcsolatok szereplőjének, nem minősül reprezentatív európai ágazati szervezetnek.

Következtetések

A tanulmány azt állapította meg, hogy a sporttevékenység és aktív pihenés ágazatában a munkavállalói oldalon az UNI-Europa Sport, az EU Athletes és a FIFPro, a munkáltatói oldalon pedig az EASE, az EHFA, az EC-OE, az EPFL és az ECA tekintendő a munkavállalók és a munkáltatók legjelentősebb uniós szintű képviselőinek.

További információ

A „Representativeness of the European social partner organisations: Sport and active leisure industry” (Az európai szociálispartner-szervezetek reprezentativitása: Sporttevékenység és aktív pihenés ágazata) című jelentés teljes szövege a <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1105058s/index.htm> weboldalon érhető el

További információért forduljon Camilla Galli da Bino kutatási információkért felelős tisztviselőhöz a gdb@eurofound.europa.eu címen.